
UVOD

Međunarodni platni promet (MPP) podrazumijeva sve oblike plaćanja van teritorija jedne države. Predmet MPP su transferi finansijskih sredstava iz jedne zemlje u drugu po raznim osnovama, kao npr. plaćanje za izvršeni uvoz, naplata za izvršeni izvoz, doznake stranih lica zaposlenih u nekoj zemlji, transferi na osnovu kreditnih aranžmana, pokloni, pomoć, kao i finansijski transferi po nerobnim osnovama. Ove transakcije se najvećim dijelom obavljaju na bezgotovinski način, a manji dio u efektivnom novcu.

Obavljanje i realizovanje MPP potpomognuto je od strane instrumenata plaćanja i obezbjeđenja plaćanja. Instrumenti plaćanja kao i obezbjeđenje istog kod banke radi bržeg, efikasnijeg i sigurnijeg poslovanja rezultat su uglavnom bankarske i komercijalne prakse i običaja koji se njeguju u poslovnom svijetu.

Sa sve većim prostorom međunarodne trgovine, u kojoj dolazi do realizovanja mnogobrojnih robnih i nerobnih transakcija, povećava se značaj i uloga koju u obavljanju svjetskog prometa imaju instrumenti plaćanja. Obavljanje međunarodnog prometa karakteriše se nesigurnošću i neizvjesnošću. Da bi se ovi rizici smanjili i da bi se povećala sigurnost u pogledu izvršenja i naplate usluga, u poslovanje se uvode raznovrsni instrumenti plaćanja koji utiču na brži i efikasniji međunarodni promet roba i usluga, a time i plaćanja.

Pojam spoljne trgovine, u širem smislu riječi, obuhvata redovnu razmjenu dobara i usluga sa inostranstvom u obliku trajne i profesionalne djelatnosti. Spoljna trgovina predstavlja dio prometa u kome se razmjena obavlja na taj način što predmet kupoprodaje, prelazeći carinsku liniju napušta teritoriju zemlje prodavca (izvoz) i ulazi na teritoriju zemlje kupca (uvoz).

Samo plaćanje je obaveza jedne od stranaka u privredno pravnim ugovorima. Dužnik se svoje obaveze prema povjeriocu oslobađa plaćanjem koje može da se ostvari na više načina: u gotovom, čekom, mjenicom, obveznicom, nekom drugom zamjenom za novac ili virmanom.

Poslovna praksa je stvorila posebne instrumente plaćanja koji služe efikasnijem i što sigurnijem izvršenju ugovornih obaveza plaćanja. U ove instrumente spadaju: međunarodni dokumentarni akreditiv, međunarodni i dokumentarni inkaso, bankarska doznaka, međunarodno kreditno pismo, kreditne karte, mjenica i ček. Instrumenti međunarodnog plaćanja u velikoj mjeri ubrzavaju međunarodni promet robe i usluga, a time i platni promet.

Neophodno je istaći i ulogu banaka u savremenom platnom prometu, jer se najveći dio plaćanja odvija upravo preko banke kao posebnog subjekta međunarodnog plaćanja. Posebno je važna funkcija koju banke vrše kao banke garanti.